

Strasbūras, 2014 m. spalio 24 d.

**KONSULTACINĖ EUROPOS TEISĖJŲ TARYBA
(CCJE)**

NUOMONĖ NR. 17 (2014)

**DĖL TEISĖJŲ DARBO VERTINIMO, TEISINGUMO KOKYBĖS IR PAGARBOS TEISMŲ
NEPRIKLAUSOMUMUI**

PIRMA DALIS: ĮŽANGA

A. Nuomonės dalykas

1. Demokratinės teisinės valstybės principas reikalauja ne tik teismų nepriklausomumo, bet ir įsteigti kompetentingus teismus, priimančius pačius kokybiškiausius, kiek įmanoma, sprendimus. Konsultacinė teisėjų taryba (CCJE) nuolat atkreipia dėmesį į du esminius dalykus. Pirmia, teismų nepriklausomumo apsauga¹ ir, antra, būdus, kaip išlaikyti ir pagerinti teismų sistemų kokybę ir veiksmingumą². Individualus teisėjų vertinimas susijęs su abiem šiais aspektais. Šioje Nuomonėje frazė „individualus teisėjų vertinimas“ apima atskirų teisėjų profesinio darbo ir jų gebėjimų vertinimą.
2. Remdamasi Ministrų Komiteto jai suteiktais įgaliojimais, CCJE nusprendė sutelkti dėmesį į tai, kaip individualus teisėjų darbo vertinimas galėtų pagerinti teisingumo kokybę nepažeidžiant teismų nepriklausomumo. Šioje Nuomonėje pagrindinis dėmesys kreipiamas į individualų teisėjų, kurie jau yra paskirti į šias pareigas nustatytai kadencijai, vertinimą; joje nėra diskutuojama nei apie pirminį teisėjų paskyrimą³, nei apie jų įvadinį mokymą⁴. Nors užsimenama apie santykį tarp drausmės procedūrų ir vertinimo, Nuomonėje nėra sprendžiami drausminės ar baudžiamosios atsakomybės klausimai⁵. Joje taip pat nėra diskutuojama apie valstybės teismų sistemos apskritai ar atskirų jų sudarančių teismų veiklos vertinimą. Tai yra neabejotinai svarbios temos, iš kurių kyla atskiri svarbūs klausimai ir perspektyvos.
3. Ši Nuomonė parengta remiantis ankstesnėmis CCJE nuomonėmis, Didžiąja teisėjų chartija (angl. *Magna Carta of Judges*) (2010 m.) ir kitais su šiuo dalyku susijusiais Europos Tarybos dokumentais, ypač Europos chartija dėl teisėjų statuto (1998 m.) ir Ministrų Komiteto rekomendacija valstybėms narėms CM/Rec(2010)12 „Dėl teisėjų nepriklausomumo, veiksmingumo ir atsakomybės“ (toliau – Rekomendacija CM/Rec(2010)12). Taip pat atsižvelgta į Jungtinių Tautų patvirtintus Pagrindinius teismų nepriklausomumo principus (1985 m.), Bangaloro teisėjų elgesio principus (2002 m.),

¹ Žiūrėti CCJE Nuomonę Nr. 1(2001).

² Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 3(2002), Nr. 4(2003), Nr. 6(2004), Nr. 11(2008), Nr. 14(2011).

³ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 1(2001) 17–56 paragrafus.

⁴ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 4(2003) 23–30 paragrafus.

⁵ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 3(2002) 51–77 paragrafus.

Bendrają Tarptautinės teisėjų asociacijos (IAJ) ataskaitą (2006 m.) (toliau – IAJ bendroji ataskaita)⁶, OSCE Kijevo rekomendaciją dėl teismų nepriklausomumo Rytų Europoje, Pietų Kaukaze ir Centrinėje Azijoje (2010 m.) – teismų administravimas, atranka ir atskaitomybė (toliau – Kijevo rekomendacija) bei 2012–2013 m. Europos teismų tarybų tinklo (ENCJ) ataskaitą dėl minimalių teismų sistemos atstovų profesinės veiklos vertinimo ir ribojimo atleisti ar nušalinti teisėją standartų (toliau – ENCJ ataskaita). Nuomonėje atsižvelgiama į valstybių narių atsakymus į klausimyną dėl individualaus teisėjų vertinimo ir parengiamąją ataskaitą, parengtą CCJE paskirtos ekspertės Anne SANDERS (Vokietija).

B. Pagrindinės teisėjo užduotys kaip vertinimo objektas

4. Teisėjai atlieka nepakeičiamas pareigas kiekvienoje demokratinėje visuomenėje, kurioje laikomasi teisinės valstybės principo⁷. Teisėjai privalo ginti visų asmenų teises ir laisves vienodai. Teisėjai turi imtis priemonių, kad būtų užtikrintas efektyvus bei prieinamas ginčų sprendimas, ir spręsti bylas laiku ir nešališkai, laikydamiesi tik įstatymų. Jie privalo nurodyti įtikinamus savo sprendimų argumentus ir surašyti sprendimus aiškiai ir suprantamai⁸. Be to, visi privalomi teisėjų sprendimai taip pat turi būti veiksmingai įgyvendinti⁹. Teismų nepriklausomumas nereiškia, kad teisėjai nėra atskaitingi už savo veiklą. CCJE yra ypač pabrėžusi kokybės ir teismų sistemų veiksmingumo svarbą visų gyventojų labui¹⁰. Individualus teisėjų vertinimas ten, kur jis taikomas, turėtų būti skirtas teismų sistemai pagerinti ir aukščiausiai galimai kokybei užtikrinti. Šis uždavinys turėtų būti įgyvendintas visos visuomenės naudai.

C. Nepriklausomumo viršenybė: vertinimo suderinamumo su teismų nepriklausomumo principu problema

5. Teismų nepriklausomumas yra būtina teisinės valstybės prielaida ir esminė teisės į teisingą teismą garantija¹¹. Kaip CCJE nurodė savo ankstesnėse nuomonėse, teismų nepriklausomumas gali apimti įvairius aspektus, kurie gali neigiamai paveikti teisingumo įgyvendinimą¹², tokius kaip finansinių išteklių trūkumas¹³, problemos, susijusios su įvadiniu ir tęstiniu teisėjų mokymu¹⁴, netenkinantys teismų sistemos organizavimo elementai, taip pat galima teisėjų civilinė ir baudžiamoji atsakomybė¹⁵.
6. Esminė bet kurio individualaus teisėjų vertinimo taisyklė – privalo būti išlaikoma visiška pagarba teismų nepriklausomumui¹⁶. Kai individualus vertinimas turi įtakos (pasekmių) teisėjo karjerai, atlyginimui bei pensijai ar netgi gali lemti jo atleidimą iš pareigų, kyla rizika, kad teisėjas spręs bylas ne pagal objektyvų faktų ir teisės vertinimą, bet taip, kad, jo nuomone, įtiktų vertintojams. Taigi bet koks įstatymų leidžiamosios ar vykdomosios valdžios atstovų atliekamas teisėjų vertinimas yra itin problemiškas. Tačiau grėsmės teisėjų nepriklausomumui nebus visiškai išvengta net ir tuo atveju, jei vertinimą atliks kiti teisėjai. Teismų nepriklausomumas reikalauja ne tik laisvės nuo pernelyg didelės išorės šaltinių įtakos, bet ir laisvės nuo pernelyg didelės vidinės įtakos, kuri gali tam tikrais atvejais kilti dėl kitų teisėjų, teismų pirmininkų požiūrio¹⁷.

ANTRA DALIS: DABARTINĖ VALSTYBIŲ NARIŲ PRAKTIKA

D. Kodėl apskritai taikomas vertinimas ir kokie vertinimo būdai šiuo metu egzistuoja?

⁶ Ši ataskaita vadinama „Kaip suderinti teisėjų skyrimą ir vertinimą (kokybinį ir kiekybinį) su teismų nepriklausomumo principu“, žr. <http://www.iaj-uim.org/iuw/wp-content/uploads/2013/02/I-SC-2006-conclusions-E.pdf>.

⁷ Žiūrėti Rekomendacijos CM/Rec(2010)12 59–65 paragrafus.

⁸ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 11 (2008) 32 paragrafą.

⁹ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 13(2010) A išvadą; CCJE Didžiosios teisėjų chartijos (2010) 17 paragrafą.

¹⁰ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 1(2001), Nr. 3(2002), Nr. 4(2003), Nr. 6(2004) ir Nr. 11(2008).

¹¹ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 1(2001) 10 paragrafą; Rekomendacijos CM/Rec(2010)12 3 ir 11 paragrafus; CCJE Didžiosios teisėjų chartijos (2010) 2 paragrafą.

¹² Žiūrėti CCJE Didžiosios teisėjų chartijos (2010) 3 ir 4 paragrafus.

¹³ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 2(2001) 2 paragrafą.

¹⁴ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 4(2003) 4, 8, 14 ir 23–37 paragrafus.

¹⁵ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 3(2002) 51 paragrafą.

¹⁶ Žiūrėti CCJE Nuomonę Nr.1(2001), ypač 45 paragrafą, CCJE Nuomonės Nr. 6(2004) 34 paragrafą.

¹⁷ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr.1(2001) 66 paragrafą, Rekomendacijos CM/Rec(2010)12 22–25 paragrafus.

7. Teisėjų vertinimas yra atliekamas siekiant įvertinti atskirų teisėjų gebėjimus ir jų įgyvendintų užduočių kokybę bei kiekybę. Vertinimas taikomas, pavyzdžiui, siekiant grįžtamojo ryšio, identifikuoti mokymo poreikius ir nustatyti nuo veiklos rezultatų priklausantį atlyginimą. Į jį taip pat gali būti atsižvelgiama siekiant nustatyti tinkamus kandidatus daryti karjerą. Kai kas įrodinėja, kad individualus vertinimas gali iš principo padėti pagerinti teismų sistemos kokybę, taip pat užtikrinti tinkamą teismų sistemos atskaitomybę visuomenei.
8. ENCJ ataskaitoje išskiriamos valstybės, kuriose taikomos formalios ir neformalios vertinimo sistemos. Glaustai šios sistemos apibūdinamos taip:
 - (I) Formalios
9. Daugeliu formalaus vertinimo atvejų vertinimo tikslai, kriterijai, vertinimo organo sudėtis, vertinimo procedūra ir galimos pasekmės yra aiškiai nustatytos iš anksto (prieš bet kokį vertinimą). Jei vertinimas atliekamas tokiu formaliu būdu, vertinamo teisėjo ir vertinimo organo teisės ir pareigos yra reguliuojamos pirminiais ar antriniais teisės aktais.
 - (II) Neformalios
10. Vertinant teisėjus neformaliai nesinaudojama nei formaliu reitingavimu, nei kriterijais. Dažniausiai toks vertinimas nesukelia tiesioginių pasekmių vertinamam teisėjui. Neformalus vertinimas gali būti atliekamas pokalbio, kuris suteikia galimybę vertinamam teisėjui atkreipti dėmesį į problemas, parodyti savo gebėjimus ir sutarti dėl karjeros tikslų¹⁸, forma. Neformalus informacijos apie teisėją, kuris pretenduoja į aukštesnes pareigas¹⁹, rinkimas taip pat gali būti laikomas neformaliu vertinimu.

E. Vertinimas, kuris praktikuojamas valstybėse narėse

(I) Kur jis atliekamas

11. Dvidešimt keturios valstybės narės savo atsakymuose į klausimą paaiškino, kad vertina teisėjus daugiau ar mažiau formaliu būdu (Albanija, Austrija, Belgija, Bosnija ir Hercegovina, Bulgarija, Kroatija, Kipras, Estija, Prancūzija, Gruzija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Italija, Moldova, Monakas, Nyderlandai, Lenkija, Rumunija, Slovėnija, Ispanija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Turkija, Ukraina). Estijoje ir Ukrainoje teisėjai vertinami tik prieš nuolatinį paskyrimą į pareigas. Devynios valstybės narės (Čekija, Danija, Suomija, Islandija, Liuksemburgas, Norvegija, Švedija, Šveicarija, Jungtinė Karalystė) nurodė, kad jose nėra formalios individualaus teisėjų vertinimo sistemos. Tačiau Švedijoje taikomos tam tikros vertinimo priemonės siekiant nustatyti nedidelę atlyginimo dalį atsižvelgiant į teisėjo veiklą²⁰, Suomijoje ir Šveicarijoje į vertinimo priemones atsižvelgiama rengiantis svarstyti karjeros galimybes. Jungtinėje Karalystėje neformalus vertinimas atliekamas tada, kai svarstomas teisėjo prašymas dėl paaukštinimo.

(II) Valstybių, kuriose jis atliekamas, tikslai: teisėjų kokybė, karjera, atlyginimas ir drausminė atsakomybė

12. Daugumoje valstybių tam tikra individualaus vertinimo forma siekiama įvertinti, išlaikyti ir pagerinti teisėjų ir teismų sistemos darbo kokybę. Daugelis valstybių paaiškino, kad vertinimo tikslas yra ne tik įvertinti pasiekimus ir įgūdžius, bet ir identifikuoti mokymo poreikius ir užtikrinti grįžtamąjį ryšį. Daugelyje valstybių narių vertinimas yra sprendimų dėl teisėjų karjeros pagrindas. Kai kuriose valstybėse narėse vertinimas yra ypač svarbus sprendžiant klausimus dėl neseniai paskirtų teisėjų

¹⁸ Žiūrėti, pvz., sistemą Suomijoje ir Nyderlanduose.

¹⁹ Kaip Jungtinėje Karalystėje.

²⁰ Tačiau egzistuoja griežtos priemonės, skirtos teisėjo nepriklausomumui procese apsaugoti.

paskyrimo visai kadencijai²¹. Kitose valstybėse narėse vertinimu naudojamosi siekiant nustatyti dalį atlyginimo ar pensijos, kuri grindžiama individualia teisėjo veikla²².

(III) Naudojami kriterijai

13. Daugelyje valstybių narių individualiai vertinant teisėjus taikomas tam tikras kiekybinių ir kokybinių kriterijų skaičius. Tokie veiksniai, kaip vertinamo teisėjo išnagrinėtų bylų skaičius, laikas, praleistas nagrinėjant kiekvieną bylą, ir vidutinis laikas rengiant sprendimą yra laikomi kiekybiniais kriterijais. Daugelis valstybių narių svarbiu laiko vertinamo teisėjo priimtų sprendimų ir (ar) kitais būdais užbaigtų bylų (pvz., susitarimu ar atsisakant bylinėtis)²³ skaičių. Kai kuriose valstybėse narėse teisėjo produktyvumas vertinamas taikant fiksuotą kvotą²⁴ arba sprendimų, perduotų kitiems teisėjams, skaičiaus vidurkį²⁵. Tokie kokybiniai kriterijai, kaip teisėjo darbo analizės kokybė ir būdas, kaip teisėjas išsprendžia sudėtingas bylas, yra laikomi turintys itin didelę reikšmę vertinimo procese. Daugelyje valstybių narių sprendimų, panaikintų apeliacine tvarka, skaičius (arba procentai) laikomas itin svarbiais veiksniais vertinimo procese²⁶. Kitose valstybėse²⁷ dėl teismų nepriklausomumo principo nei sprendimų, panaikintų apeliacine tvarka, skaičius, nei tokio panaikinimo priežastys nėra vertinamos, nebent nustatomos itin svarbios klaidos. Kiti vertinami veiksniai – gebėjimas užsiimti mediacija tarp šalių, gebėjimas rengti aiškius ir lengvai suprantamus sprendimus, gebėjimas bendradarbiauti su kitais kolegomis, dirbti tose teisės srityse, kurios yra naujos teisėjui, ir pasirengimas imtis papildomos teismų administravimo veiklos, tokios kaip neseniai paskirtų teisėjų ar teisininkų kuravimas ir mokymas²⁸. Organizaciniai gebėjimai, darbo etika ar mokslinė veikla, tokia kaip leidinių rengimas ir dėstymas²⁹, taip pat laikytini vertintiniais veiksniais. Į etinių ir profesinių taisyklių (standartų) pažeidimus vertinimo procese yra atsižvelgiama beveik visose valstybėse narėse, kuriose taikomas teisėjų vertinimas ir vertinimo principai yra nustatyti. Visos valstybės narės, užpildžiusios klausimynus, išskyrė vertinimo procesą ir drausmines priemones.
14. Labai skirtingai vertinimo procese vertinami kriterijai. Dauguma valstybių narių įvertintiems teisėjams pateikia vertinimo reitingus. Reitingavimo sistemos panašios ir taikomi tokie vertinimo laipsniai kaip „labai gerai“, „gerai“, „patenkinamai“, „nepatenkinamai“³⁰ arba A, B, C³¹. Kai kurios valstybės nurodo įvertinto teisėjo tinkamumą būti paaukštintam³². Kitos valstybės narės neigia užsiimančios formaliu reitingavimu³³. Kai kuriose valstybėse narėse tokie duomenys kaip teisėjo išspręstų bylų skaičius verčiami procentais arba skaičiais, atspindinčiais kiekvieno teisėjo veiklą lyginant su kitais teisėjais³⁴. Kai kuriose valstybėse teisėjai, kurių darbas analizuojamas, reitinguojami nuo geriausio iki prasčiausio³⁵. Vengrijoje teisėjas įvertinamas atitinkamu balu lyginant jo veiklą su produktyvumo veiksnium. Kai kuriose valstybėse tokie kiekybiniai ir kokybiniai veiksniai – tai tik individualaus vertinimo atskaitos taškas³⁶. Kai kuriose valstybėse narėse atsižvelgiama į advokatų asociacijos, besibylinjančiųjų, kolegų ir vyresniųjų teisėjų³⁷ nuomonę.

²¹ Bulgarija, Estija, Vokietija, Vengrija, Ukraina.

²² Ispanija, Švedija (tačiau tik labai mažas atlyginimo procentas yra nustatomas individualiai ir yra griežtos apsaugos priemonės, skirtos teisėjo nepriklausomumui apsaugoti). Belgijoje ir Bulgarijoje teisėjo atlyginimas gali būti sumažintas dėl prastų vertinimo rezultatų. Turkijoje atlyginimai ir pensijos gali būti padidinti atsižvelgiant į vertinimo rezultatus.

²³ Albanija, Austrija, Bosnija ir Hercegovina, Bulgarija, Kroatija, Kipras, Estija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Italija, Lenkija, Rumunija, Slovėnija, Ispanija (nustatant nuo veiklos priklausantį atlyginimą), buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Turkija.

²⁴ Bosnija ir Hercegovina, Ispanija.

²⁵ Vokietija, Lenkija.

²⁶ Bosnija ir Hercegovina, Bulgarija, Kroatija, Estija, Gruzija, Graikija, Vengrija, Moldova, Lenkija, Rumunija, Ispanija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Turkija.

²⁷ Prancūzija ir Vokietija.

²⁸ Austrija, Vokietija, Slovėnija.

²⁹ Kroatija, Vokietija.

³⁰ Albanija, Austrija, Belgija, Bosnija ir Hercegovina, Bulgarija, Kroatija, Prancūzija, Vokietija, Graikija, Italija, Moldova, Monakas, Rumunija, Slovėnija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija.

³¹ Gruzija, Turkija.

³² Vengrija, Slovėnija.

³³ Kipras (dėl produktyvumo veiksnio), Estija, Suomija, Nyderlandai, Švedija, Jungtinė Karalystė.

³⁴ Bulgarija, Kroatija, Estija, Ispanija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Turkija.

³⁵ Kroatija.

³⁶ Austrija, Prancūzija, Vokietija.

³⁷ Austrija, Vokietija, Vengrija, Monakas, Jungtinė Karalystė.

(IV) Naudojami vertinimo būdai ir metodai (procedūros)

15. Daugelyje valstybių vertinimai yra atliekami reguliariai. Tačiau skiriasi proceso formalumo laipsnis. Albanija, Austrija, Belgija, Bosnija ir Hercegovina, Bulgarija, Kroatija, Kipras, Prancūzija, Gruzija, Vokietija, Graikija, Vengrija, Italija, Moldova, Monakas, Lenkija, Rumunija, Slovėnija, Ispanija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Turkija – visos taiko formalias vertinimo sistemas. Suomija, Nyderlandai, Šveicarija ir Jungtinė Karalystė taiko ne tokias formalias vertinimo sistemas.
16. Kai kuriose valstybėse vertinimas atliekamas karjeros galimybių diskusijų forma, kuri iš esmės gali būti daugiau ar mažiau formalizuota. Tokioje diskusijoje vertinamas teisėjas ir vertintojas (vertinimo komisija) aptaria karjerą ir jos tikslus³⁸. Kai kuriais atvejais vertinimas pradedamas teisėjo savęs vertinimu³⁹. Kai kuriose valstybėse Teismų taryba ar jos padalinys surenka informaciją apie vertinamo teisėjo darbą ir nusprendžia dėl vertinimo⁴⁰.
17. Kai kuriose valstybėse narėse vienas vertintojas, dažniausiai teismo, kuriame dirba vertinamas teisėjas, pirmininkas, surenka su teisėjo darbu susijusią informaciją⁴¹. Informacija dažnai apima teisėjo sprendimų skaitymą, dalyvavimą teismo posėdžiuose, kuriuose pirmininkauja vertinamas teisėjas, pokalbį su vertinamu teisėju. Dažnai vertintojas priima galutinį sprendimą po to, kai vertinamam teisėjui buvo suteikta galimybė pateikti pastabas dėl preliminaraus sprendimo projekto. Kai kuriose valstybėse narėse kiti specialistai dalyvauja vertinimo procese⁴². Lenkijoje individualus teisėjų vertinimas yra atliekamas kitų teismų teisėjams tikrintojams (angl. *inspector judges*) vykdant įprastus teismų patikrinimus⁴³.
18. Pagal daugumą sistemų vertinamas teisėjas gali teikti pastabas dėl nuomonės projekto ir gali apskųsti galutinį sprendimą.
19. Kai kurios valstybės nurodė, kad nors nebuvo formalios kolegų peržiūros procedūros (angl. *peer review procedure*), teisėjai galėjo laisvai vieni kitiems neformaliai teikti patarimus ar gauti grįžtamąjį ryšį⁴⁴. Austrijoje savanoriško kolegų vertinimo projektas buvo inicijuotas Austrijos teisėjų asociacijos. Teisėjai lanko vieni kitų posėdžius ir gauna neformalų grįžtamąjį ryšį.

(V) Pasekmės

20. Daugumoje valstybių narių individualus teisėjų vertinimas yra svarbus veiksnys, susijęs su teisėjo galimybėmis būti paaukštintam ir ypač su neseniai paskirto teisėjo nuolatiniu paskyrimu į pareigas⁴⁵. Kai kuriose valstybėse narėse vertinimas taip pat vaidina tam tikrą vaidmenį nustatant su veikla susijusį atlyginimą ir pensiją⁴⁶. Be to, kai kuriose valstybėse narėse prasta veikla gali lemti drausminės procedūros inicijavimą⁴⁷, atlyginimo mažinimą ir netgi teisėjo atleidimą iš pareigų⁴⁸.

TREČIA DALIS: ANALIZĖ IR REKOMENDACIJOS

F. Kodėl egzistuoja skirtingi vertinimo būdai?

(I) Valstybės teismų sistemos struktūra (kaip teisėjai yra renkami, jų amžius, mokymas, karjera ir t.t.)

³⁸ Belgija, Suomija, Prancūzija, Monakas, Rumunija, Šveicarija.

³⁹ Belgija, Prancūzija, Rumunija.

⁴⁰ Albanija, Austrija, Bulgarija, Kroatija, Estija, Italija, Moldova, Slovėnija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija, Turkija.

⁴¹ Vokietija, Graikija, Vengrija, Nyderlandai.

⁴² Teisininkai akademikai ir advokatūra Estijoje, advokatūra Graikijoje ir tam tikrais atvejais psichologai Rumunijoje.

⁴³ Graikijoje taikoma maždaug panaši sistema.

⁴⁴ Bosnija ir Hercegovina, Suomija, Vokietija, Graikija.

⁴⁵ Bulgarija, Estija, Gruzija, Vokietija, Graikija, Ukraina.

⁴⁶ Bulgarija, Švedija (tačiau tik labai mažas atlyginimo procentas nustatomas individualiai ir nustatytos griežtos priemonės, skirtos teisėjo nepriklausomumui procese apsaugoti), Ispanija, Turkija.

⁴⁷ Belgija, Bulgarija, Kroatija, Kipras, Graikija, Vengrija, Lenkija, Slovėnija.

⁴⁸ Austrija, Estija, tik retais atvejais Graikija, Vengrija, Italija, Moldova, Lenkija, Rumunija, Slovėnija, buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija.

21. Sprendimas, ar vertinti ir kaip vertinti teisėjus, yra neatsiejamai susijęs su tuo, kaip vystėsi skirtingų valstybių narių teismų struktūros. Ypač karjeros etapas, kuriame asmuo yra paskiriamas teisėju, ir kriterijai, kuriais remiantis jie gali būti perkelti į aukštesnes pareigas, atrodytų itin svarbus nustatant vertinimo būdą. Pavyzdžiui, jei naujai paskirtas teisėjas prieš paskyrimą turėjo sėkmingą praktikuojančio teisininko karjerą (kaip Šiaurės valstybėse, Jungtinėje Karalystėje ir Kipre), teismų sistemoje formalios individualaus vertinimo sistemos poreikis gali būti mažesnis negu tose valstybėse, kuriose teisėjais paskiriami asmenys ką tik arba neseniai baigę teisės studijas (kaip Prancūzijoje, Vokietijoje ir Ispanijoje). Teisinėje sistemoje, kurioje paaukštinimai skiriami atsižvelgiant į darbo stažą (angl. *seniority*) (kaip pavyzdžiui, Liuksemburge), individualaus teisėjo kvalifikacijos vertinimo poreikis yra mažesnis.

(II) Sąsajos su valstybės kultūra

22. Sprendimas, ar ir kaip vertinti teisėjus, taip pat neatsiejamai susijęs su valstybės istorija ir kultūra bei jos teisine sistema. Dėl šios priežasties valstybėse narėse poreikis vertinti teisėjus smarkiai skiriasi. buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija ir Rumunija paaikšino, kad teismų nepriklausomumas⁴⁹ ir visuomenės pasitikėjimas teismų sistema⁵⁰ gali būti skatinamas naudojantis individualiu teisėjų vertinimu. Slovėnija pareiškė, kad vertinimas užtikrino teismų atskaitomybę ir kartu teismų teikiamų paslaugų kokybę. Ispanija tvirtino, kad tam tikros kintamos atlyginimo dalies priklausymas nuo teisėjo išnagrinėtų bylų skaičiaus atitiktų teismų nepriklausomumo principą, tuo tarpu teisėjų vertinimas atsižvelgiant į kokybinius kriterijus⁵¹ keltų jam grėsmę. Prancūzija ir Vokietija teigė, kad veiklos vertinimas tik kiekybiniu požiūriu galėtų pakenkti teismų nepriklausomumui. Tačiau kitų valstybių, pavyzdžiui, Norvegijos ir Šveicarijos, požiūriu, vertinimas nėra būtinas siekiant užtikrinti aukštos kokybės teisinę sistemą. Danija, Liuksemburgas ir Šveicarija nurodė, kad individualus teisėjų vertinimas paprasčiausiai nesuderinamas su teisėjų nepriklausomumu. Čia teisėjo veikla gali būti vertinama tik taikant drausminės atsakomybės procedūrą. Taigi tai, kas vertinama kaip būtinybė siekiant išlaikyti teismų nepriklausomumą vienoje valstybėje, kitoje vertinama kaip dalykas, sukeliantis priešingus rezultatus.

G. Principinis sprendimas: vertinti ar nevertinti

23. Du esminiai reikalavimai bet kuriai teismų sistemai – vykdyti aukščiausios kokybės teisingumą ir tinkamas atskaitingumas demokratinėje visuomenėje. Tam tikra teisėjų vertinimo forma būtina tam, kad teismų sistema atitiktų šiuos reikalavimus. Esminis klausimas – ar toks vertinimas privalo būti formalus pobūdžio? CCJE skatina visas valstybes nares apsvarstyti šį klausimą. Kiekvienos valstybės atsakymas atitiks jos teismų sistemą, tradicijas ir kultūrą. Jei valstybė narė nuspręs, kad šiuos du esminius reikalavimus įgyvendins ne per formalų teisėjų vertinimą, bet kitomis priemonėmis, ji gali nuspręsti neturėti formalus vertinimo. Jei ji padarys išvadą, kad šie reikalavimai negali būti įgyvendinti kitomis priemonėmis, CCJE rekomenduoja priimti formalę individualaus teisėjų vertinimo sistemą, kaip aptariama toliau.
24. Vertinimu turėtų būti siekiama palaikyti ir pagerinti teisėjų darbo ir taip pat visos teismų sistemos kokybę.
25. Neformalus vertinimas gali būti atliekamas suteikiant teisėjams pagalbą, galimybę įsivertinti, gauti grįžtamąjį ryšį ir nustatant teisėjo mokymo poreikius. Visa tai gali tapti veiksmingais būdais gerinti teisėjų įgūdžius ir taip pat visos teismų sistemos kokybę. Neformalus kolegų vertinimas, teisėjų savęs vertinimas ir dalijimasis patarimais tarp teisėjų taip pat gali būti naudingi ir turėtų būti skatinami⁵².

H. Jei yra formalus vertinimas, kaip jį atlikti?

(I) Galimi tikslai ir jų poveikis teismų nepriklausomumui

⁴⁹ Buvusioji Jugoslavijos Respublika Makedonija.

⁵⁰ Rumunija.

⁵¹ Tačiau Ispanijoje atsižvelgiama į kokybinius vertinimo kriterijus nagrinėjant klausimą dėl teisėjo paaukštinimo.

⁵² Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 11(2008) 70 paragrafą.

(a) Pagalba sprendžiant su darbo sąlygomis susijusias problemas

26. Teismų sistemos turėtų naudoti informacija, surinkta vertinimo proceso metu, ne tik siekdamas įvertinti atskirus teisėjus, bet ir suteikti informaciją, kuri gali padėti gerinti organizacinę teismų struktūrą ir teisėjų darbo sąlygas. Būtų ypač neteisinga, jei teisėjas būtų įvertintas neigiamai dėl problemų, kurioms jis negali daryti įtakos, pavyzdžiui, dėl tokių, kurias sukelia prastos darbo sąlygos, delsimas dėl masinio darbų neatlikimo ar dėl teismo personalo trūkumo, ar neadekvačios administracinės sistemos.

(b) Karjera

27. Tiek CCJE⁵³, tiek JT⁵⁴ teigia, kad teisėjų skyrimas ir karjera turėtų būti grindžiami ne vien tik darbo stažu (angl. *seniority*), bet ir objektyviais kriterijais, ypač gebėjimais, sąžiningumu ir patirtimi. Jei paaukštinimai yra skiriami atsižvelgiant į tokius objektyvius kriterijus, vadinasi, teisėjai, besikreipiantys dėl paaukštinimo, privalo tam tikra forma būti vertinami. Taigi informacijos apie teisėjo tinkamumą būti paaukštintam rinkimas gali būti svarbus individualaus teisėjų vertinimo tikslas.

(c) Atlyginimas

28. Faktas, kad keliose valstybėse narėse teisėjo atlyginimui įtakos turi jo vertinimo rezultatai⁵⁵. Tačiau CCJE pritaria Ministrų Komiteto rekomendacijai Rec(2010)12, kurioje teigiama, kad „turėtų būti vengiama sistemų, kuriose pagrindinė teisėjų atlyginimo dalis priklauso nuo veiklos, kadangi tai gali kelti grėsmę teisėjų nepriklausomumui“⁵⁶. CCJE taip pat pritaria požiūriui, kad teisėjo pensija neturėtų priklausyti nuo jo veiklos.

(d) Drausmė

29. Nors etinių ir profesinių taisyklių (standartų) pažeidimai gali būti vertinami vertinimo proceso metu, valstybės narės turėtų aiškiai atskirti vertinimą ir drausmines priemones bei procedūras. Teisėjo darbo vietos ir negalimumo atleisti principai yra tvirtai nusistovėję teismų nepriklausomumo elementai, kurių privaloma laikytis⁵⁷. Taigi teisėjas neturėtų būti atleistas iš nuolatinių pareigų paprasčiausiai dėl nepalankaus vertinimo. Jis gali būti atleistas tik dėl sunkių drausminių ar baudžiamųjų įstatymuose⁵⁸ įtvirtintų nuostatų pažeidimo arba kai vertinimo metu objektyviai nustatoma akivaizdi išvada, kad teisėjas yra nepajėgus arba nebenori vykdyti savo kaip teisėjo pareigų bent minimaliu priimtiniu lygiu. Visais atvejais privalo būti tinkamos procedūrinės apsaugos priemonės vertinamam teisėjui ir jų privaloma skrupulingai laikytis.

(II) Formalaus vertinimo struktūra

30. Kur taikoma formali individualaus teisėjų vertinimo sistema, vertinimo pagrindas ir pagrindiniai elementai (kriterijai, procedūra, vertinimo pasekmės) turėtų būti nustatyti aiškiai ir išsamiai pirminiais teisės aktais. Detalės gali būti reguliuojamos antriniuose (poįstatyminiuose) teisės aktuose⁵⁹. Teismų taryba (kur tokia egzistuoja) turėtų vaidinti svarbų vaidmenį ir padėti suformuluoti šiuos dalykus, ypač kriterijus.

(III) Formalaus vertinimo kriterijai

31. Formalus individualus teisėjų vertinimas privalo būti grindžiamas objektyviais kriterijais, paskelbtais kompetentingos teisminės valdžios⁶⁰. Objektyvių standartų reikalaujama ne vien tik tam, kad būtų

⁵³ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 1(2001) 17 ir 29 paragrafus.

⁵⁴ Žiūrėti JT Pagrindinių teismų nepriklausomumo principų (1985 m.) 13 paragrafą.

⁵⁵ Ispanija, Švedija (tačiau tik mažas atlyginimo procentas nustatomas individualiai).

⁵⁶ Žiūrėti Rekomendacijos CM/Rec(2010)12, 55 paragrafą; taip pat IAJ bendrosios ataskaitos (2006 m.) išvadų 12 paragrafą.

⁵⁷ Žiūrėti rekomendacijos CM/Rec(2010)12, 49 paragrafą.

⁵⁸ Žiūrėti rekomendacijos CM/Rec(2010)12, 50 paragrafą.

⁵⁹ Žiūrėti 2012–2013 m. ENCJ ataskaitos 4.17–4.18 skyrius.

⁶⁰ Žiūrėti rekomendacijos CM/Rec(2010)12, 58 paragrafą.

išvengta politinės įtakos, bet ir dėl kitų priežasčių, tokių kaip siekis išvengti galimo favoritizmo, konservatizmo ir draugysčių (angl. *cronyism*), kurie egzistuoja, jei skyrimas ar vertinimas atliekamas nestruktūrizuoti arba asmeninių rekomendacijų pagrindu⁶¹. Šie objektyvūs standartai turi būti grindžiami nuopelnais, atsižvelgiant į kvalifikacijas, sąžiningumą, gebėjimus ir veiksmingumą⁶².

32. CCJE pažymi, kad ENCJ ataskaitoje rekomenduojama, kad teisėjų profesinės veiklos vertinimo kriterijai būtų išsamūs ir turėtų apimti tiek kiekybinius, tiek kokybinius rodiklius tam, kad teisėjų profesinės veiklos vertinimas būtų visapusiškas ir tinkamas⁶³.
33. CCJE pažymi, kad Kijevo rekomendacijose⁶⁴ teigiama, jog vertinimas turėtų būti atliekamas atsižvelgiant į šiuos kriterijus: profesinę kompetenciją (teisės išmanymą, gebėjimą vesti teismo posėdžius, gebėjimą rašyti argumentuotus sprendimus), asmenines kompetencijas (gebėjimą susitvarkyti su darbo krūviu, gebėjimą nuspręsti, atvirumą technologinėms naujovėms), socialines kompetencijas, t. y. gebėjimą užsiimti mediacija, pagarbą šalims ir papildomai gebėjimą vadovauti (tiems, kurių pareigos to reikalauja).
34. Apskritai, CCJE sutinka su Kijevo rekomendacijose nustatytais kokybiniais kriterijais. CCJE mano, kad vertinimas turėtų būti grindžiamas ne vien tik kiekybiniais kriterijais. Be to, nors teisėjo darbo efektyvumas gali būti svarbus vertinimo veiksnys, CCJE mano, kad pernelyg pasikliauti teisėjo išspręstų bylų skaičiumi yra problemiška, kadangi tai gali lemti klaidingas paskatas.
35. Teisingumo kokybė negali būti suprantama kaip paprasčiausias teismų sistemos produktyvumo sinonimas⁶⁵. CCJE perspėja, kad nepakankamas finansavimas ir biudžeto mažinimas gali lemti, kad teismų sistemoje produktyvumas individualiai vertinant teisėjus bus pernelyg sureikšmintas. Taigi CCJE dar kartą pažymi, kad visi bendrieji Europos Tarybos principai ir standartai numato pareigą valstybėms narėms suteikti tokius finansinius išteklius, kurie atitiktų skirtingų teismų sistemų poreikius⁶⁶. CCJE tiki, kad teisėjo sprendimų kokybė, o ne vien tik kiekybė privalo būti esminiai individualaus vertinimo elementai. Nuomonėje Nr. 11 (2008) CCJE aptarė aukštos kokybės teismų sprendimų svarbą. Siekdami įvertinti teismų sprendimų kokybę, vertintojai turėtų koncentruotis į metodologiją, kurią teisėjas taiko savo darbe apskritai, o ne vertinti teisinę individualių sprendimų dalį⁶⁷. Pastaroji turėtų būti vertinama išimtinai apeliacijos procese. Vertintojai privalo apsvarstyti visus aspektus, kurie rodo tinkamą teisėjo veiklą, ypač teisinę žinias, bendravimo įgūdžius, darbštumą, efektyvumą ir sąžiningumą. Kad tai padarytų, vertintojai turi apsvarstyti visą teisėjo darbą ir atsižvelgti į to darbo kontekstą. Taigi, CCJE ir toliau mano, kad yra problemiška vertinimo rezultatus grįsti sprendimų, kurie panaikinti apeliacine tvarka, skaičiumi ar procentu⁶⁸, nebent jų skaičius ar panaikinimų būdas aiškiai rodo, kad teisėjui trūksta reikiamų teisinių ir procesinių žinių. Pažymėtina, kad Kijevo rekomendacijose⁶⁹ ir ENCJ ataskaitoje⁷⁰ pateikiamas toks pats požiūris.

(IV) Kaip vertinti?

(a) Kas vertinimą atlieka: vadybininkai / teisėjai / kiti specialistai?

36. Vertintojai turėtų turėti pakankamai laiko ir išteklių, leidžiančių atlikti išsamų kiekvieno teisėjo individualių gebėjimų ir veiklos vertinimą. Vertinamas teisėjas turėtų būti informuojamas, kas yra vertintojai, ir teisėjui privalo būti suteikta teisė prašyti pakeisti bet kurį vertintoją, dėl kurio šališkumo objektyviai gali kilti abejonių.

⁶¹ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 1(2001) 24 paragrafą.

⁶² Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 1(2001) 25 paragrafą.

⁶³ Žiūrėti 2012–2013 m. ENCJ ataskaitos 4.8 punktą.

⁶⁴ Žiūrėti Kijevo rekomendacijos (2010m.) 27 paragrafą.

⁶⁵ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 6(2004) 42 paragrafą.

⁶⁶ Žiūrėti Rekomendacijos CM/Rec(2010)12, 32 paragrafą ir CCJE Nuomonės Nr. 2(2001) 4 paragrafą.

⁶⁷ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 11(2008) 57 paragrafą.

⁶⁸ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 11(2008) 74 paragrafą ir CCJE Nuomonės Nr. 6(2004) 36 paragrafą.

⁶⁹ Žiūrėti Kijevo rekomendacijos (2010 m.) 28 paragrafą.

⁷⁰ Žiūrėti 2012–2013 m. ENCJ ataskaitos 4.12 skyrių.

37. Siekiant apsaugoti teisėjų nepriklausomumą, iš esmės vertinimą turėtų atlikti teisėjai. Teismų tarybos gali vaidinti tam tikrą vaidmenį šiame procese⁷¹. Tačiau ir kitos vertinimo priemonės galėtų būti taikomos, pavyzdžiui, vertinti galėtų kitų teisėjų specialiai išrinkti ar paskirti teismų sistemos atstovai. Teisingumo ministro ar kitos išorės institucijos atliekamo vertinimo reikėtų vengti⁷²; teisingumo ministras ar kitas išorinis vykdomosios valdžios organas taip pat neturėtų turėti galimybės daryti įtaką vertinimo procesui.

38. Be to, ir kiti specialistai galėtų svariai prisidėti prie vertinimo proceso. Tačiau, būtina, kad tokie vertintojai turėtų pakankamai žinių apie teismų sistemą ir patirties, kad galėtų tinkamai įvertinti teisėjų darbą. Taip pat būtina, kad jų vaidmuo būtų išimtinai patariamasis, o ne sprendžiamasis.

(b) Kaip vertinimas turi būti atliekamas: vertinimo šaltiniai

39. Vertinant naudojamos informacijos šaltiniai privalo būti patikimi⁷³. Tai ypač aktualu kalbant apie informaciją, kuria remiantis grindžiamas nepalankus vertinimas. Taip pat būtina, kad toks vertinimas būtų pagrįstas pakankamais įrodymais. Vertinamas teisėjas turėtų turėti galimybę nedelsdamas gauti bet kuriuos įrodymus, kuriais ketinama remtis vertinimo metu, kad prireikus galėtų juos ginčyti⁷⁴. Individualus teisėjų vertinimas ir patikra vertinant teismo darbą apskritai turėtų būti visiškai atskirti. Tačiau į faktus, kurie buvo atskleisti tikrinant teismą, gali būti atsižvelgiama individualaus teisėjų vertinimo metu⁷⁵.

(c) Kada turi būti vertinama? Reguliariai? Paaukštinant? Kitais pagrindais?

40. Valstybė narė, nusprendusi sukurti formalią individualaus vertinimo sistemą, privalo nuspręsti, ar vertinti teisėjus reguliariai, ar tik tam tikrais atvejais, pavyzdžiui, kai teisėjas pretenduoja į paaukštinimą⁷⁶. Reguliarūs vertinimai leidžia sudaryti bendrą teisėjo veiklos paveikslą. Tačiau, siekiant išvengti nuolatinės priežiūros, kuri savaime galėtų kelti grėsmę teisėjų nepriklausomumui, jie neturėtų būti atliekami per dažnai.

(d) Procedūrinis sąžiningumas vertinamam teisėjui

41. Kaip jau anksčiau teigė CCJE, visos individualaus vertinimo procedūros turėtų suteikti galimybę teisėjams pareikšti savo nuomonę apie savo paties veiklą ir pateiktą veiklos vertinimą⁷⁷. Bet kuri procedūra taip pat turėtų suteikti jiems galimybę apskųsti vertinimo rezultatus nepriklausomai valdžiai ar teismui. Taigi vertinamam teisėjui privalo būti suteikta galimybė prisidėti prie vertinimo taip, kad būtų naudinga, pavyzdžiui, jis gali pateikti pastabas dėl preliminaraus vertinimo projekto ar pasisakyti vertinimo procese. Be to, vertinamam teisėjui privalo būti suteikta veiksminga teisė ginčyti nepalankų vertinimą, ypač jei tai turi įtakos teisėjo pilietinėms teisėms, kaip jos apibrėžtos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnyje. Kuo sunkesnės vertinimo pasekmės teisėjui, tuo svarbesnė tokios efektyvios peržiūros teisė.

(e) Pasekmės teisėjams ir kitiems

42. CCJE perspėja dėl vertinimo rezultatų išraiškos vien tik balais, skaičiais, procentais ar priimtų sprendimų skaičiumi. Visi šie metodai, rezultatai, pateikti be papildomų paaiškinimų ir vertinimų, gali iškreipti objektyvų ir tikrą vaizdą. CCJE taip pat mano, kad detalus nuolatinis teisėjų reitingavimas, kaip jų vertinimo rezultatas⁷⁸, nėra tinkamas. Toks reitingavimas ne tik neatspindi objektyvaus ir tikro vaizdo, bet dar blogiau, jis yra nelankstus ir sunkiai pakeičiamas neperreitingavus visų panašaus lygio teisėjų. Todėl tokia sistema yra nepraktiška ir, jei paviešinama, yra ypač neteisinga. Ji neprideda nei prie teisėjų darbo efektyvumo, nei jų nepriklausomumo didinimo.

⁷¹ Žiūrėti CCJE Nuomonės Nr. 10 (2007) 42 ir 52–56 paragrafus.

⁷² Žiūrėti 2012–2013 m. ENCJ ataskaitos 4.13–4.15 skyrius.

⁷³ Žiūrėti ENCJ 2012–2013 m. ataskaitos 4.16 skyrių.

⁷⁴ Žiūrėti ENCJ 2012–2013 m. ataskaitos 4.19 skyrių.

⁷⁵ Kaip Austrijoje ir Bulgarijoje.

⁷⁶ Kaip Kroatijoje ir Jungtinėje Karalystėje.

⁷⁷ Žiūrėti Rekomendacijos CM/Rec(2010)12, 58 paragrafą. Taip pat žiūrėti ENCJ 2012–2013 m. ataskaitos 4.19 skyrių.

⁷⁸ Kaip Albanijoje.

43. Nepaisant to, reitingavimas specifiniais tikslais, tokiais kaip karjera, gali būti naudingas. Pavyzdžiui, jei du ar daugiau teisėjų pretenduoja ar yra svarstomos jų kandidatūros į tą pačią poziciją, tikėtina, kad kandidatai bus tam tikra prasme reitinguojami karjeros tikslais.
44. Individualaus vertinimo rezultatai, matyt, turės tiesioginę įtaką teisėjo karjerai ir ypač jo galimybėms būti paaukštintam. Be to, mokymo poreikiai ir papildomų išteklių paskirstymas⁷⁹ gali būti nustatomi atsižvelgiant į vertinimo rezultatus. Kaip jau buvo minėta, išskyrus išimtinus atvejus, atleidimas iš pareigų neturėtų būti vien tik nepalankaus vertinimo pasekmė, bet galimas tik dėl sunkaus drausminės ar baudžiamosios teisės pažeidimo ir pagal tinkamą procedūrą bei pagrįstas patikimas įrodymais⁸⁰. Tačiau, kaip jau buvo minėta, atleidimas gali būti pasekmė, jei vertinimo proceso metu objektyviai nustatoma išvada, kad teisėjas yra nepajėgus ar nenori atlikti savo, kaip teisėjo, pareigų bent minimaliu priimtiniu lygiu. Visais šiais atvejais ypač svarbus procedūrinių teisėjo apsaugos priemonių poreikis ir jų privaloma skrupulingai laikytis.
45. Turėtų būti vengiama naudotis individualiu vertinimu nustatant teisėjų atlyginimus ir pensijas⁸¹. Neabejotinai toks procesas galėtų daryti įtaką teisėjų elgesiui (pakenkti individualios bylos šalims), taip pat keltų grėsmę teismų nepriklausomumui⁸².

I. Nepriklausomumo ir vertinimo suderinamumas šios diskusijos kontekste; atskaitomybė visuomenei

46. Sudėtinga suderinti teismų nepriklausomumo principą ir bet kurį teisėjų vertinimo procesą. Tačiau tinkama pusiausvyra yra ypač svarbi. Galiausiai, teismų nepriklausomumas visuomet privalo būti pirmoje vietoje.
47. Taigi, šios pusiausvyros siekimo priemonės apima šias nuostatas: (1) Privalo būti suprantamos ir aiškios taisyklės dėl vertinimo procedūros, kriterijų ir pasekmių. (2) Vertinamas teisėjas turi turėti teisę pasisakyti procese ir ginčyti nepalankaus vertinimo rezultatus, įskaitant teisę nedelsiant gauti su vertinimu susijusią medžiagą. (3) Vertinimas neturėtų būti grindžiamas vien tik išnagrinėtų bylų skaičiumi, bet visų pirma turėtų būti atsižvelgiama į teisėjo sprendimų kokybę ir apskritai į jo darbą. (4) Kai kurių pasekmių, pavyzdžiui, atleidimo iš pareigų dėl neigiamo vertinimo, turėtų būti vengiama visų teisėjų, kurie jau yra paskirti į pareigas kadencijos laikui, atžvilgiu, išskyrus išskirtinius atvejus.
48. Formalus individualus teisėjų vertinimas turėtų padėti pagerinti ir išlaikyti aukštos kokybės teismų sistemą visų valstybės narės gyventojų labui. Jis turėtų padėti išlaikyti visuomenės pasitikėjimą teismais. Reikia, kad visuomenė suprastų bendruosius vertinimo principus ir procedūrą. Taigi vertinimo procedūrų sistema ir metodai turėtų būti prieinami visuomenei. Be to, CCJE požiūriu, individualiai vertinant teisėją karjeros ar paaukštinimo tikslais neturėtų būti atsižvelgiama į visuomenės nuomonę apie teisėją. Ji ne visuomet gali būti paremta visa ar visiškai suprasta informacija arba tokios nuomonės netgi gali būti paremtos apskritai teisėjo darbo nesupratimu. Individualaus vertinimo procesas ir rezultatai privalo iš esmės išlikti konfidencialūs ir negali būti viešai skelbiami. Tai padarius beveik neabejotinai kiltų grėsmė teismų nepriklausomumui dėl akivaizdžios priežasties, nes toks paviešinimas galėtų diskredituoti teisėją visuomenės akyse ir galimai jis taptų pažeidžiamas, neatsparus galimiems mėginimams padaryti jam įtaką. Be to, viešinimas gali reikšti, kad prieš teisėją gali būti žodinių ar kitokių išpuolių.

J. Rekomendacijos

49. CCJE teikia šias principines rekomendacijas:

⁷⁹ Žiūrėti ENCJ 2012–2013 m. ataskaitos 4.11 skyrių.

⁸⁰ Žiūrėti Rekomendacijos CM/Rec(2010)12, 49 ir 50 paragrafus.

⁸¹ Tačiau Suomijoje tik maža atlyginimo dalis nustatoma pagal vertinimo rezultatus ir yra nustatytos griežtos priemonės, skirtos teisėjo nepriklausomumui apsaugoti.

⁸² Žiūrėti IAJ bendrosios ataskaitos (2006 m.) išvadų 12 paragrafą. Taip pat žiūrėti Rekomendacijos CM/Rec (2012)12, 55 paragrafą.

1. Tam tikra individualaus teisėjų vertinimo forma būtina, kad būtų įgyvendinti du pagrindiniai bet kuriai teismų sistemai keliami reikalavimai, būtent aukščiausios kokybės teisingumas ir tinkama atskaitomybė demokratinėje visuomenėje (22 paragrafas).
2. Jei, atlikusi detalią analizę, valstybė narė nusprendžia, kad šie pagrindiniai reikalavimai negali būti įvykdyti kitomis priemonėmis (pvz., neformaliu vertinimu), CCJE rekomenduoja priimti labiau formalizuotą individualaus vertinimo sistemą (23 paragrafas).
3. Bet kokio individualaus teisėjų vertinimo, taikomo valstybėje narėje, nesvarbu ar vertinimas formalus, ar neformalus, tikslas privalo būti pagerinti teisėjų darbo kokybę, kartu ir visą valstybės teismų sistemą (24 paragrafas).
4. CCJE skatina visas valstybes nares naudoti neformalias vertinimo procedūras, kurios padeda pagerinti teisėjų įgūdžius ir kartu visos teismų sistemos kokybę. Tokio neformalaus vertinimo priemonės apima pagalbą teisėjams – sudaryti jiems savęs vertinimo, grįžtamojo ryšio ir neformalaus kolegų vertinimo galimybes (25 paragrafas).
5. Formalaus vertinimo (kur jis egzistuoja) pagrindas ir elementai turėtų būti aiškiai ir išsamiai nustatyti pirminiuose teisės aktuose. Detalės gali būti reglamentuojamos antriniais (poįstatyminiais) teisės aktais, kurie taip pat turėtų būti skelbiami viešai. Teismų taryba (kur ji egzistuoja) turėtų vaidinti svarbų vaidmenį ir padėti suformuluoti šiuos dalykus, ypač vertinimo kriterijus (30 paragrafas).
6. Vertinimas privalo būti grindžiamas objektyviais kriterijais. Tokie kriterijai iš principo turėtų apimti kokybinius rodiklius, bet papildomai gali apimti ir kiekybinius rodiklius. Kiekvienu atveju taikomi rodikliai privalo suteikti galimybę vertintojams apsvastyti visus aspektus, kurie apima tinkamą teisėjo veiklą. Vertinimas neturėtų būti grindžiamas vien tik kiekybiniais rodikliais (31–35 paragrafai).
7. Turėtų būti vengiama išreikšti vertinimo rezultatus skaičiais, procentais ar reitingais, nenurodant papildomos informacijos, nes tai galėtų iškreipti objektyvų ir tikrą vaizdą. CCJE prieštarauja bet kokiam nuolatiniam teisėjų reitingavimui. Tačiau reitingavimo sistema tam tikrais tikslais, tokiais kaip paaukštinimas, priimtina (42–43 paragrafai).
8. Siekiant apsaugoti teismų nepriklausomumą, individualų vertinimą pirmiausia turėtų atlikti teisėjai. Teismų taryba gali vaidinti tam tikrą vaidmenį šiame procese. Teisingumo ministro ar kitų išorės institucijų atliekamo vertinimo turėtų būti vengiama (37 paragrafas).
9. Įrodymų, kuriais grindžiami vertinimai, šaltiniai privalo būti pakankami ir patikimi, ypač įrodymų, kurių pagrindu grindžiami nepalankūs vertinimai (39, 44 paragrafai).
10. Individualus teisėjų vertinimas iš principo turėtų būti atskirtas tiek nuo patikros, kurios metu vertinamas teismo darbas apskritai, tiek nuo drausminių procedūrų (29, 39 paragrafai).
11. Labai svarbu, kad procedūrinis sąžiningumas būtų visuose individualaus vertinimo elementuose. Teisėjams privalo būti suteikiama galimybė išreikšti savo nuomonę dėl proceso ir siūlomos vertinimo išvados. Jiems taip pat privalo būti suteikiama galimybė ginčyti vertinimo rezultatus, ypač kai jie turi įtakos teisėjų pilietinėms teisėms, kaip jos apibrėžtos Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos 6 straipsnyje (41 paragrafas).
12. Nepalankus vertinimas savaime neturėtų (išskyrus išimtinius atvejus) tapti pagrindu atleisti teisėją iš pareigų. Tai turėtų būti daroma tik įstatymuose nustatytais sunkių drausmės taisyklių ar baudžiamosios teisės nuostatų pažeidimų atvejais arba kai vertinimo metu neišvengiamai prieinama prie išvados, kad teisėjas yra nepajėgus ar nenori vykdyti savo pareigų bent minimaliu priimtiniu lygiu. Tokios išvados privalo būti padaromos laikantis tinkamos procedūros ir grindžiamos patikimais įrodymais (29, 44 paragrafai).

13. Turėtų būti vengiama nustatant individualius teisėjų atlyginimus ir pensijas remtis individualiu vertinimu, nes šis procesas neabejotinai galėtų daryti įtaką teisėjų elgesiui, o tai keltų grėsmę teismų nepriklausomumui ir šalių interesams (28, 45 paragrafai).
14. Principai ir procedūros, kuriais grindžiamas teisėjų vertinimas, privalo būti viešai prieinami. Tačiau individualaus vertinimo procesas ir rezultatai iš esmės privalo išlikti konfidencialūs siekiant užtikrinti teismų nepriklausomumą ir teisėjo saugumą (48 paragrafas).